

LESBRIEF LES 2

De geschiedenis in scène gezet in Brabant

Bij geschiedenis leer je vaak over bekende personen uit de geschiedenis. Maar er waren ook veel onbekende mensen die iets interessants hebben meegemaakt. Bijvoorbeeld in de Tweede Wereldoorlog. In deze les maak je kennis met een verhaal uit de Tweede Wereldoorlog van iemand uit Brabant. Door middel van een brainstormsessie neem je met je groepje de eerste stappen om dit verhaal in scène te zetten in de volgende lessen!

OPDRACHT 1

Welk gevoel krijg je bij de tekst?

.....
.....

Wat kan er gebeurd zijn?

.....
.....

Miryam is met haar broer onderweg naar haar oma.
Achter zich hoort ze een zoemend geluid.
Ze kijkt om zich heen. Het geluid geeft haar
een raar gevoel.

Wie komen er in beeld?

.....
.....

Welke kleuren zie je voor je?

.....
.....

Welke onderdelen zouden er op een foto zichtbaar zijn?

.....
.....

OPDRACHT 2

5. MET SCHEP OVER DE SCHOUDER

Een van mijn eerste taken was het lopen van de wacht.
Bij de N.A.D. deed je dat niet met een geweer, maar met je spade over de schouder.
Hiervoor hadden we twee spaden gekregen: één voor het werk op het land
en één voor de show. Dan moest de spade er brandschoon en glanzend uitzien,
dus we hebben een boel zitten poetsen!

Lees bovenstaande quote en beantwoord samen met je groepje de volgende vragen.

Welk gevoel krijg je hierbij?

.....
.....

Wat kan er gebeurd zijn?

.....
.....

Welke kleuren zie je voor je?

.....
.....

Wat voor kleding stel je je voor?

.....
.....

Waar vindt het plaats? (bijv. bos, treinstation, dorpsstraat, etc.)

.....
.....

Wie zijn er allemaal onderdeel van het verhaal?

.....
.....

OPDRACHT 3

5. MET SCHEP OVER DE SCHOUDER

Een van mijn eerste taken was het lopen van de wacht.
Bij de N.A.D. deed je dat niet met een geweer, maar met je spade over de schouder. Hiervoor hadden we twee spaden gekregen: één voor het werk op het land en één voor de show. Dan moest de spade er brandschoon en glanzend uitzien, dus we hebben een boel zitten poetsen!

Jan Berlijn werd, als 18-jarige jongen, in 1944 opgeroepen voor de Nederlandse Arbeidsdienst (N.A.D.) De N.A.D. werd opgericht door de Duitser bezetter. Vanaf 1942 werden alle jonge mannen vanaf 18 jaar opgeroepen een half jaar verplicht te werken voor de N.A.D. Onder het mom van 'ik dien land en volk'.

Jan werd te werk gesteld in kamp Altweerterheide bij Sluis XVI op de grens van Brabant en Limburg. Net als de anderen kreeg hij een uniform van het Nederlandse leger. Het leger bestond natuurlijk niet meer nadat Nederland zich op 14 mei 1940 aan de Duitsers had overgegeven. Er lagen dus heel veel oude uniformen ongebruikt in de magazijnen. Als 'wapen' werden spades (scheppen) uitgereikt. Één om echt mee te werken en één die als 'geweer' over de schouder werd gedragen.

De jongens leren met de spade in de zogenaamde Duitse pas lopen en houden zich bezig met werk op het land. Het graven van sloten, ophogen van dijken en het onderhouden van watergangen, plantsoenen en moestuinen behoren tot de dagelijkse taken.

Al snel raakt de N.A.D. meer en meer onder invloed van het Duitse nationaalsocialisme. Het leren marcheren met de spade maakt de dienst al vrij militair. Maar nu worden ook de ideeën van het nationaalsocialistisch aangeleerd. Het doel leek steeds meer om de jonge Nederlandse arbeidsmannen in te zetten voor de oorlog in plaats van het verwoeste vaderland op te bouwen, maar. Dit was dan ook de reden dat Jan eind 1944 de N.A.D. ontsnapte en onderdook.

Archiefbeeld: 'Opmarsch in het Hollandsche landschap'. Mannen van de NAD.
Collectie Beeldbank WO2 - Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie, 1941-1943

OPDRACHT 4

**Als je een foto van de quote zou maken, hoe zou die er dan uitzien?
 Wat heb je nodig? Schrijf of teken het hier!**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TAAKVERDELING

- ☐ **Regisseur**
 Stuurt iedereen aan en houdt overzicht.
- ☐ **Fotograaf**
 Maakt de foto, werkt samen met de regisseur.
- ☐ **Producent**
 Zorgt ervoor dat alles volgens schema loopt.
- ☐ **Model**
 Staat op de foto en kent de quote goed.
- ☐ **Stylist**
 Zorgt ervoor dat iedereen de juiste kleren en spullen heeft.

BENODIGDHEDEN

- ☐ **Kleding**
- ☐ **Voorwerpen**
- ☐ **Locatie**
- ☐ .....
- ☐ .....
- ☐ .....

FOTOTECHNIEKEN

- ☐ **Perspectief**
- ☐ **Beweging**
- ☐ **Licht/donker**